

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf. III. 30.604/2008/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Lázár Ügyvédi Iroda (5000 Szolnok, Szigligeti u. 3. szám, ügyintéző: Dr. Lázár Zoltán ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve és II.rendű felperes neve (mindketten ... szám) felpereseknek-, a Dr. Vincze Gyula ügyvéd (5000 Szolnok, Kossuth tér 5. fszt. 1. szám) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. r., II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. r., Ifj. III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) III. r. és IV.rendű alperes neve (IV. r. alperes címe) IV. r. alperesek ellen 1 811 373 Ft és járulékai megfizetése iránt indított perében, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2008. augusztus 29. napján kelt, 16. G. 21.229/2007/18. számú ítélete ellen a felperesek részéről 20. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - a 2009. március 24. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. r. felpereseket, hogy 15 napon belül, egyetemlegesen fizessenek meg az I-II-III. és IV. r. alpereseknek egyetemlegesen 54 000 (Ötvennégyezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. és II. r. felpereseket, hogy felhívásra - az abban foglaltak szerint - fizessenek meg egyetemlegesen az Államnak 108 700 (Egyszáznolcezer-hétszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az I-II. r. felperesek, valamint az I-II. r. alperesek, illetve a III-IV. r. alperesek jogelődje, a néhai K.J. a cégjegyzékből 2001. október 11-ei hatállyal törölt X Szövetkezet tagjai voltak. A cégjegyzékbe 1993. május 4. napján bejegyzett szövetkezet elnöke az I. r. felperes volt, aki az 1999. március 8. napján megtartott közgyűlésen a szövetkezet végelszámolással, jogutód nélküli megszűnésével kapcsolatos napirendi pont tárgyalása során akként nyilatkozott, hogy a szövetkezetnek sem köztartozása, sem egyéb hitelezőkkel szembeni tartozása nincs, ezért nincs akadálya a szövetkezet végelszámolással történő megszüntetésének. Kijelentette azt is, hogy neki sincs a szövetkezettel szemben követelése.

A szövetkezet közgyűlése a 2/1999. (III. 8.) számú határozatával elhatározta a szövetkezet végelszámolással történő, jogutód nélküli megszüntetését. Felmentette I.rendű felperes elnököt ezen tisztsége alól, és megállapította, hogy az elnöknek a szövetkezettel szemben, illetve a szövetkezetnek az elnökkel szemben semmiféle követelése nincs. A végelszámoló feladatokkal I.rendű felperest bízta meg. A végelszámolással kapcsolatos adatváltozásokat a cégbíróság a 1999. március 24. napján kelt, Cg. ... számú végzésével jegyezte be a cégjegyzékbe.

Az I. r. felperes 1999. június 5. napján a szövetkezet valamennyi tagjával - így a II.r. felperessel, az I-II. alperessel, valamint a III-IV. r. alperesek jogelődjével is aláíratott, és saját maga is aláírt egy nem teljes bizonyító erejű okiratba foglalt nyilatkozatot miszerint: „alulírottak nyilatkoztak, hogy a ... tulajdonában lévő erő- és munkagépek utáni ÁFÁ-t a tagtársaimmal közösen viseljük, valamint a magáncélra közösen vásárolt, és a szövetkezet tulajdonában lévő erő- és munkagépek értékéből a tagok követelését vonjuk le, majd a megmaradt értéket azonos arányban osztjuk szét”.

A szövetkezet a 2001. szeptember 28. napján megtartott közgyűlésnek volt napirendi pontja a végelszámoló zárómérleg és a végelszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslatnak, a végelszámoló beszámolójának az elfogadása, a szövetkezet végelszámolással történő megszűnésének megállapítása. Ezen a közgyűlésen az I. r. felperes, mint végelszámoló úgy nyilatkozott, hogy az APEH Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatósága 2001. augusztus 30. napján igazolást adott ki arról, hogy a szövetkezetnek nincs adó- és járulék tartozása.

A szövetkezet az ezt követően meghozott 2/2001. (IX. 28.) számú közgyűlési határozatával elfogadta a végelszámoló által előterjesztett mérlegbeszámolókat és a vagyonfelosztási javaslatot. Megállapította, hogy a szövetkezetnek nincs a végelszámolás befejezését akadályozó köztartozása, vagy egyéb hitelezők felé fennálló tartozása, egyúttal megállapította, hogy a szövetkezet jogutód nélkül megszűnt.

A végelszámolás során a szövetkezeti tulajdonú gépek mindegyike az I-II. r. felperesek tulajdonába került. A szövetkezet megszűnésekor a szövetkezetnek nem volt ÁFA tartozása.

A jelen per alperesei, valamint a jogelőd 2003. augusztus 17. napján 5. P. 22.447/2003. szám alatt közös tulajdon megszüntetése iránt pert indítottak a jelen per felpereseivel szemben. A perben 35. sorszám alatt meghozott ítéletével a Szolnoki Városi Bíróság a peres feleknek a ... külterület ... hrsz. alatt felvett ingatlanon fennálló közös tulajdonát akként szüntette meg, hogy a jelen per II. r. alperesének 1/5 tulajdoni illetőségét 90 000 Ft, a néhai K.J. 1/5 tulajdoni illetőségét 90 000 Ft, a jelen per I. r. alperesének 1/5 tulajdoni illetőségét ugyancsak 90 000 Ft megváltási ár megfizetése ellenében a jelen per I-II. r. felperesének a tulajdonába adta.

A közös tulajdonban álló gépeket - így a ... típusú pótkocsit 132 000 Ft értékben, a ... típusú lassú járművet 432 000 Ft értékben, a háromfejes ekét 20 000 Ft értékben, a függőfogast 21 000 Ft értékben - a bíróság a jelen per I-II. r. alperesinek, valamint a néhai K.J.-nek a tulajdonába adta.

A 600 liter űrtartalmú, 12 m fesztávolságú, sárga színű, felfüggesztett vegyszerezőt 76 000 Ft értékben, a 250 liter űrtartalmú, kék színű felfüggesztett műtrágyaszórót pedig 18 000 Ft értékben a bíróság a jelen per I-II. r. felpereseinek a tulajdonába adta.

A bíróság kötelezte a jelen per I-II. r. alpereseit, valamint a néhai K.J.-et, hogy a fentiek fejében 15 napon belül fizessenek meg a jelen per I-II. r. felperesei részére 185 600 Ft-ot, míg a jelen per I-II. felperesét arra kötelezte, hogy a közös tulajdon megszüntetése fejében fizessenek meg a jelen per I-II. r. alperesei, valamint a néhai K.J. részére, fejenként 90 000 Ft megváltási árat.

A bíróság a jelen per I-II. r. felperesei által előterjesztett viszontkereset elutasította.

Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a szövetkezet megszűnése után az ingók és ingatlanoknak a felek által nem vitatott tárgyain fennálló közös tulajdont megszüntette. Ennek során figyelmen kívül hagyta a jelen per I-II. r. felperesei által előterjesztett beszámítási, illetve viszontkereseti kérelmet, mivel nem tudták bizonyítani, hogy 1998. november 30. napján kizárólag ők fizették vissza a ...-nek az 1 984 000 Ft-ot, valamint az egyik évben kizárólag ők fizették meg N.L. részére a 243 125 Ft állami támogatást.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2006. január 17. napján kelt, 1. Pf. 21.244/2005/4. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett rendelkezését nem érintette, a fellebbezett részét pedig helybenhagyta.

Az I-II. r. felperések a Szolnoki Városi Bíróságon 2007. július 11. napján 5. P. 21.304/2007. számon indított perben kérték, hogy a bíróság kötelezze az I-IV. r. alpereseket - a III-IV. r. alperest, mint a néhai K.J. volt tag jogutódait - egyetemlegesen 1 811 373 Ft megfizetésére a Ptk. 361. §-a, 242. §-a és a 277. § (1) bekezdései alapján.

Keresetükben előadták, hogy az X Szövetkezet működése alatt nem egyszer a felperések finanszírozták a szövetkezet működését egyrészt tagi hozzájárulások befizetésével, másrészt úgy, hogy a szövetkezet fenntartási költségeit a magánvagyonukból fizették.

Hivatkoztak arra, hogy az 1999. június 5. napján kelt nyilatkozataikkal a tagok az ekkor hatályos szövetkezeti törvény 69. § (2) bekezdésében írt felelősségi szabályt törték át, és rendelkeztek arról, hogy az egyes tagoknak a szövetkezettel szemben fennálló követeléseit milyen módon kívánják rendezni. A megállapodás szerint a volt tagok, mint magánszemélyek egymás között elszámolnak abból a célból, hogy a jövőre nézve a magánszemélyek között ne álljon fenn egyenlőtlenség.

Az I-II. r. felperések kereseti hivatkozása szerint az 1999. június 5-én kelt nyilatkozatukban a tagok azt vállalták, hogy magánvagyonuk terhére kielégítik a szövetkezet felé igénnyel fellépő tagokat. Kereseti követelésük 8 tétel összértékéből állt, így összesen 3 081 956 Ft-ot tett ki: az I. r. felperes által a szövetkezetnek bérbe adott erőgép bérleti díja 1993-1998. évekre összesen 1 183 200 Ft értékben, az I. r. felperes által a szövetkezet részére 1997. május 12-én nyújtott 240 000 Ft tagi hozzájárulás, majd 1997. május 26. napján nyújtott újabb 510 000 Ft tagi hozzájárulás, Cs.G.-nak az I. r. felperes által a tagok nevében 1998. évre kifizetett 145 500 Ft bérleti díj, a felperések által V.N.-né helyett visszafizetett takarékszövetkezeti kölcsön összege 311 506 Ft, a II. r. felperes által elvégzett gyomtalanítás költsége 112 500 Ft értékben, a szövetkezet által megvásárolt erőgép

utolsó, 216 250 Ft-os törlesztő részlete, amit a felperesek fizettek vissza, végül 300 000 Ft egyéb, a felperesek által fizetett költség.

Állították, hogy ezen összegnek 7/5 része a felpereseket, míg 3/5 része az alpereseket terheli egyetemlegesen, ezért kérték az alperesek kötelezését 1 811 373 Ft tőke és járulékai megfizetésére.

Álláspontjuk szerint 1999. június 5-én feléledt valamennyi, a közös gazdálkodás éve alatt keletkezett követelés érvényesítéséhez való joguk, és a felperesek akkori jogi képviselője, Dr. V.T. ügyvéd a 2003. július 22-én kelt levelében megtérítési igényt jelzett az alperesek felé, mindezekre tekintettel nem állapítható meg a követelésük elévülése.

A Szolnoki Városi Bíróság a keresetlevelet és mellékleteit a Pp. 23. § (1) bekezdés e.) és d.) pontjaira hivatkozva áttette a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bírósághoz. A felperesek a megyei bíróság előtt is változatlanul fenntartották a kereseti kérelmüket.

Az alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Vitatták, hogy a felperesek teljesítették az általuk állított kifizetéseket, és hivatkoztak arra, hogy ha a végelszámolás során a szövetkezet vagyona nem fedezte volna a hitelezői követeléseket, akkor a végelszámolásnak felszámolási eljárásba kellett volna átfordulnia.

Utaltak arra is, hogy a végelszámoló - aki az I. r. felperes volt - az 1999. március 8-ai közgyűlésen úgy nyilatkozott, hogy a szövetkezet felé nincs követelése, a 2001. szeptember 28-ai közgyűlésen pedig az hangzott el, hogy a szövetkezetnek sem köztartozása, sem egyéb hitelezőkkel szembeni tartozása nincs.

Álláspontjuk szerint a felperesek követelésének a jogosságát kérdőjelezi meg az a tény is, hogy a Szolnoki Városi Bíróság előtt 5. P. 22.447/2003. szám alatt folyamatban volt perben a felperesek nem érvényesítették sem beszámítási kifogásként, sem viszontkeresetként a jelen perben érvényesített követelésüket.

Véleményük szerint az 1999. június 5-ei nyilatkozat tartalma nem az, amit a felperesek a keresetükben állítottak.

Egyébként pedig a szövetkezet elnöke, az I. r. felperes volt a végelszámoló, aki a saját felróható magatartására utóbb nem hivatkozhat. Amennyiben a szövetkezetben voltak tagi kölcsönök, úgy azokat az alapszabály szerint a közgyűlésnek kellett volna jóváhagynia, ilyen döntés pedig nem született.

Állították, hogy még ha létezne is a felperesek követelése, az akkor is már elévült.

A Ptk. 361. §-ára alapított kereseti kérelem vonatkozásában előadták, hogy mivel a felek közötti jogvita a szövetkezeti törvény alapján elbírálható, ezért nem jöhet szóba a Ptk. 361. §-ának az alkalmazása.

Az elsőfokú bíróság az I-II. r. felperesek keresetét alaptalannak találta, és azt ítéletével elutasította.

Kötelezte az I-II. r. felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül 108 000 Ft perköltséget az I-II-III-IV. r. alperesek részére egyetemlegesen, és egyetemlegesen fizessenek meg felhívásra az Államnak 108 700 Ft eljárási illetéket.

Az ítélet indokolása szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesi követelések eredeti címzettje az X Szövetkezet volt. A végelszámolás alatt álló szövetkezet volt jogi képviselőjének a tanúvallomása is azt támasztotta alá, hogy az I. r. felperes 1999. március 8. napján azért nyilatkozott úgy, hogy

a szövetkezetnek nincs tartozása vele szemben, mert nem a szövetkezettel, hanem a tagokkal kívánt elszámolni.

Az 1999. június 5-ei nyilatkozat megszővegezése nem egyértelmű, a nyilatkozatnak nincs címzettje, és nincs teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalva sem, mindezekre tekintettel az nem felel meg a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a Ptk. 242. §-ában megfogalmazott tartalmi követelményeknek.

Az elsőfokú bíróság figyelembe vette azt, a szövetkezet jogi képviselőjét akkoriban ellátó ügyvéd tanúvallomásában előadott körülményt is, hogy a felek már az 1999. június 5-ei nyilatkozat aláírásakor sem tudták eldönteni azt, hogy jár-e az I. r. felperesnek a végelszámolás során a vagyon felosztásakor több vagyon vagy sem, és ha igen, akkor mennyi.

Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel a felpereseknek a Ptk. 242. §-ára alapított kereseti követelését alaptalannak találta, úgyszintén a Ptk. 277. § (1) bekezdésére alapított kereseti kérelmet is, tekintve, hogy 1999. június 5. napján a felek nem szerződést kötöttek. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli jogvitát a szövetkezeti törvény rendelkezései szerint kell elbírálni. Az Sztv. (1992. évi I. tv.) rendelkezései értelmében a szövetkezet maga felel a tartozásaiért harmadik személyekkel szemben, a működő szövetkezet tagja a szövetkezet tartozásaiért saját vagyonával és a szövetkezettől járó munkadíjával nem felel. A megszűnt szövetkezet volt tagját sem terheli a felosztott szövetkezeti vagyonból reá jutó rész erejéig sem helytállási kötelezettség a szövetkezet kötelezettségeiért, tehát az Sztv. szabályai alapján sem követelhetik megalapozottan a felperesek a perbeli igényüket az alperesektől.

Miután a perben az nem volt vitatott, hogy a végelszámolás során a szövetkezeti gépvagyon az I-II. r. felperesek tulajdonába került, és a Szolnoki Városi Bíróság előtt folyamatban volt perben a közös tulajdont a felek mind az ingó-, mind az ingatlan vagyonok vonatkozásában megszüntették, ezért megalapozatlannak találta az elsőfokú bíróság a felpereseknek a Ptk. 361. §-ára alapított követelését is.

Az elsőfokú bíróság szerint a perben a felperesek nem tudták bizonyítani sem azt, hogy követelésük fennállna, sem azt, hogy ha igen, milyen összegben.

Az elsőfokú bíróság azért utasította el a felpereseknek a Cs.G. tanúmeghallgatására tett bizonyítási indítványát, mert álláspontja szerint ennyi év távlatából a tanú nem tudta volna azt bizonyítani, hogy I.rendű felperes a saját magánvagyonából vagy a szövetkezeti vagyonból fizetett-e ki neki annak idején a pénzüsszegeket.

Ugyancsak elutasította az elsőfokú bíróság a felperesek könyvszakértő kirendelésére tett bizonyítási indítványát is, mivel a korábban már kifejtettek szerint a megszűnt szövetkezet tartozásaiért a volt tagok nem felelnek.

A felpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek perköltségének a megfizetésére, és miután a felperesek illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesültek a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelezte őket a feljegyzett kereseti illeték felhívásra, az Állam javára történő megfizetésére.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra, és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és az alperesek keresetük szerinti marasztalását kérték.

Előadták, hogy az elsőfokú bíróság abszolút hatályon kívül helyezési okot képező eljárásjogi hibát vétett, amikor elmulasztotta az utóbb előterjesztett harmadlagos kereseti kérelmüket elbírálni.

A 14. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának harmadik bekezdése, illetve a 18. sorszámú jegyzőkönyv 9. oldala tartalmazza a felperesi képviselő azon nyilatkozatát, amivel - a pontos jogszabályhely megjelölése nélkül - harmadik jogcímként a szerződési szabadság elvét is megjelölte.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában még csak meg sem említi a felperesek keresetének ezen jogcímét.

Érdemben nem vitatták az elsőfokú bíróságnak az ítélete indokolásában kifejtett azon álláspontját, hogy a perbeli jognyilatkozat formai okok miatt nem tekinthető tartozás-elismerésnek. Azonban éppen a Ptk. 205. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elve szerint nem lehet nem létezőnek tekinteni azt az írásban kifejezett szerződéses akaratot, hogy a szövetkezet tagjai egymás felé megtérítési igényt vállaltak. Az ilyen egyoldalú kötelezettségvállalást nem tiltja semmilyen jogszabály, még a szövetkezeti törvény sem.

Állították, hogy az alperesek és a szövetkezet akkori jogi képviselője is egyformán értelmezték a perbeli nyilatkozatot.

Tévesnek találták az elsőfokú bíróságnak a jogalap nélküli gazdagodás jogcím vonatkozásában kifejtett álláspontját. A perbeli nyilatkozat szerint ugyanis már nem a szövetkezet tartozott az egyes tagoknak, hanem a tagok egymásnak a közös tulajdonban volt gépek árából. Azzal, hogy az alpereseknek nem kellett a felperesek felé vállalt fizetési kötelezettségüknek eleget tenniük, ők azok, akik jogalap nélkül gazdagodtak.

Előadták, hogy a Szolnoki Városi Bíróság előtt folyamatban volt perben a bíróság nem azért utasította el a felperesek keresetét, mert nem látta annak jogalapját, hanem csupán a bizonyítás sikertelensége miatt. Mivel a korábbi eljárásban sem az elsőfokú bíróság, sem a másodfokú bíróság nem zárta ki a felperesek követelésének a jogalapját, ezért a jelen perben meghozott ítéletében az elsőfokú bíróság quasi ítélt dolgot bírált felül.

Hangsúlyozták, hogy a szövetkezet könyvelési anyagának a beszerzése elengedhetetlen lenne a perben, mivel abban szerepelnek a hosszú és rövid lejáratú kötelezettségek mint a bérleti díjak, mind pedig a tagi követelések. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság elutasította ezen bizonyítási indítványait.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, és a felpereseknek a perköltségük viselésére kötelezését kérték.

Helytállóan döntött az elsőfokú bíróság, amikor megalapozatlannak találta a felperesek igényét, mivel 1999. március 8-án maga az I. r. felperes, mint végelszámoló nyilatkozta azt, hogy sem az elnöknek a szövetkezettel, sem a szövetkezetnek az elnökkel szemben nincs semmilyen követelése. Ezt támasztja alá az is, hogy a felperesek csak akkor léptek fel az alperesekkel szembeni igényük érvényesítésével, amikor az alperesek a közös tulajdon megszüntetését kérték, vagyis több évvel a szövetkezet megszűnését követően.

Utalva a Legfelsőbb Bíróságnak a Bírósági Határozatokban 2008. évben 157. sorszám alatt megjelent eseti döntésében írtakra állították, hogy ők nem is részesültek a megszűnt szövetkezet vagyonából, abból kizárólag a felperesek kaptak.

Hangsúlyozták, hogy a perbeli nyilatkozat semmiképpen nem tekinthető tartozás-elismerésnek.

Fenntartották a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereset vonatkozásában tett perbeli nyilatkozataikat is.

Alaptalannak tartották a felpereseknek a szerződési szabadság elvéről szóló okfejtését, mivel a tárgyaláson még maga a II. r. felperes sem tudta a nyilatkozatot értelmezni, a Ptk. 205. § (1) bekezdése pedig semmilyen jogalapot nem teremt a felperesek számára, sőt ezen általános elv nem is elégséges a jogalap megjelöléseként.

Álláspontjuk szerint a felperesek követelésének nincs jogalapja, és összecszerúsége is pontatlan, súlyos önellentmondásokat tartalmaz.

Kijelentették, hogy most hallottak először a Cs.G. „magánszemélyekkel kötött földbérleti szerződés történetét”, erre vonatkozóan semmilyen irat nem áll az alperesek rendelkezésére. Állították, hogy a földbérleti szerződések csak a szövetkezet nevén szerepeltek, magánszemélyként soha nem béreltek földet senkitől.

A felperesek saját felróható magatartásukra hivatkoznak előnyök szerzése végett, mert a végelszámolónak kötelezettsége lett volna pontos elszámolást készíteni, és a vagyonfelosztást a szövetkezet közgyűlése elé vinni, a felperesek azonban nem ezt tették, hanem a szövetkezet vagyona hozzájuk került.

Az ítéletábra a felperesek fellebbezését nem találta megalapozottnak.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges keretben lefolytatta, a bizonyítékokat gondosan, okszerűen értékelte, amelynek eredményeképpen a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges körben és kellő mélységben feltárta, azt helyesen állapította meg. Az ilyen módon feltárt tényállásból helytálló jogi következtetésre jutott, döntése ezért érdemben is jogszerű és megalapozott.

Az ítéletét körütekintő - a per elbírálására irányadó jogszabályok helyes értelmezése mellett - részletes indokolással látta el, amely önmagában nem szorul kiegészítésre.

A felperesek fellebbezési kérelmének az indokai között azonban vannak olyan jogi érvek, amelyeket nem lehet szó nélkül hagyni.

A felperesek a másodlagos fellebbezési kérelmük, azaz az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra utasítása iránti kérelmük kapcsán arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértett azzal, hogy nem bírálta el a felperesek harmadlagos kereseti kérelmét.

Arra hivatkoztak, hogy a felperesi jogi képviselő a per két utolsó tárgyalásán - a pontos jogszabályhely megjelölése nélkül - önálló jogcímként jelölte meg a szerződési szabadság elvét is.

A jogcím megjelölése azt jelenti, hogy a felperes meghatározza a kereset tárgyát, az általa érvényesíteni kívánt jogot, azt, hogy mi az a jog, amely alapján a másik féllel szemben követelése áll fenn. Mint ahogyan a Pp. 121. § (1) bekezdés c.) pontjához írt kommentár is rámutat, a jogcím megjelölésének egyértelműnek kell lennie.

A felperesek által hivatkozott, a 14. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal harmadik bekezdésében, illetve a 18. sorszámú jegyzőkönyv 9. oldalán rögzített felperesi képviselői nyilatkozatok jogcím megjelöléseként nem voltak értelmezhetőek. A 14. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal harmadik bekezdésében a felperesi képviselő azon előadása szerepel, hogy: „A jogcímre annyit tudok nyilatkozni, mely szerint az 1999. június 5-ei nyilatkozatból kiindulva, hiszen a felek szabad szerződéses szabadságban éltek, az alperesek egy fizetési kötelezettséget vállaltak, a felperesek pedig ez alapján követelnek”. A 18. sorszámú

jegyzőkönyv 9. oldalán pedig nem található a felperesi képviselőtől származó egyetlen, a jogcímre, vagy a szerződési szabadság elvére utalást tartalmazó mondat sem.

Az elsőfokú bíróság ezért nem vétett eljárásjogi hibát, amikor a felperesek állítólagos harmadlagos jogcímét nem vizsgálta meg, mivel annak szabályos, a Pp. 121. § (1) bekezdés c.) pontjának megfelelő előterjesztése nem is történt meg.

A fellebbezés ezen hivatkozásával kapcsolatban az ítélet tábla osztja az alperesek fellebbezési ellenkérelmében kifejtett álláspontját, miszerint a szerződési szabadság elve, mint a Ptk-nak a szerződési jog tárgykörébe tartozó alapelve egyébként sem szolgálhat anyagi jogi igény alapjául. A tényleges szerződési akarat kifejeződése, annak értékelése a jogalap szempontjából ezzel a polgári jogi alapelvvel nem áll összefüggésben. Polgári jogi alapelv jogcímként nem jelölhető meg.

A felperesek fellebbezési érvelésének másik, kiemelését érdemlő hivatkozása az, hogy a jelen perben az elsőfokú bíróság „quasi ítélet dolgot bírált felül, mivel a megelőző ítéletek nem zárták ki a felperesek követelésének a jogalapját”.

Ítélt dolog anyagi jogerővel rendelkező határozat esetében áll fenn, az ítélt dolog a döntés véglegességét jelenti, a Pp. 229. § (1) bekezdése szerint azt, hogy a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt, ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak.

A felperesek által hivatkozott, a Szolnoki Városi Bíróság előtt P. 22.447/2003. szám alatt folyamatban volt perben a jelen per felperesei a 21. sorszámú viszontkeresetükben a közös tulajdonú vagyontárgyak vásárlásával kapcsolatos, a közös tulajdont terhelő, de az alperesek által megfizetett, összesen 2 110 125 Ft összegű kölcsön megtérítésére kérték kötelezni annak a pernek a felpereseit úgy, hogy személyenként 422 025 Ft-ot, összesen 1 266 075 Ft-ot fizessenek meg a jelen per felpereseinek.

Az elsőfokú bíróság az 5. P. 22.447/2003/35. számú, többek között az alperesek viszontkeresetét elutasító ítéletét a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság az 1. Pf. 21.244/2005/4. számú ítéletével helybenhagyta, a másodfokú bíróság ítéletét pedig a Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság is a Pfv. I. 20.847/2006/4. számú ítéletével hatályában fenntartotta. Ez azt jelenti, hogy a közös tulajdonú vagyontárgyak vásárlásával kapcsolatos, a közös tulajdont terhelő kölcsönök megtérítésével összefüggésben megtérítési igény iránt a felperesek és az alperesek között újabb per nem indítható, a bíróság érdemben már elbírálta ezt a kérdést, és elutasította a megtérítés iránti viszontkeresetet. Az anyagi jogerő szempontjából közömbös, hogy az elutasítás indoka a bizonyítottság hiánya, vagy a követelés alaptalansága volt.

A jelen perben a felperesek az általuk a szövetkezet helyett, illetve részére bérleti díj, tagi hozzájárulás, takarékszövetkezeti kölcsön törlesztő részlet, illetve egyéb költségek címén megfizetett összegek megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket. Ezeket az igényeiket a megelőző perben előterjesztett viszontkeresetükben nem érvényesítették a felperesek, ezért fogalmilag kizárt ítélt dologról beszélni.

A felperesek keresetükben az 1999. június 5-én kelt nyilatkozatra hivatkozva a Ptk. 361. §-a, 242. §-a és a 277. § (1) bekezdése alapján kérték az alperesek marasztalását.

Az elsőfokú bíróságnak a Ptk. 242. §-ára alapított kérelem tárgyában hozott döntését a felperesek sem támadták a fellebbezésükben.

A Ptk. 277. § (1) bekezdése - mint a teljesítés módjának meghatározása - jogcímként nem vehető számításba, a Ptk. 361. §-ának alkalmazhatósága körében pedig az elsőfokú

bíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy van-e más, bár a felperesek által nem hivatkozott jogcím, ami a követelést megalapozhatná, mivel a Ptk. 361. §-a csak egyéb jogcím hiányában kerülhet alkalmazásra.

Az elsőfokú bíróság a következőket, például a bírósági döntések tárában 2007. évben 1580. sorszám alatt, illetve 2008. évben 1823. sorszám alatt megjelent eseti döntésekben kifejtett bírói gyakorlattal egyezően a perben megvizsgálta azt is, hogy az előterjesztetthez képest más jogcímen teljesíthető-e a kereseti kérelem.

E körben helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek a követelésüket a ... végelszámolása során, illetve legkésőbb a közös tulajdon megosztása iránt indított perben érvényesíthették volna, ezt azonban elmulasztották. Vagyis a perbeli esetben volt olyan érvényes jogcím (bérleti díjkövetelés, vételár törlesztő részlet iránti követelés, illetve tagi hozzájárulás visszakövetelése, stb.), amit a szövetkezettel szemben a felperesek érvényesíthettek volna, ezt azonban elmulasztották, ezáltal azonban nem keletkezett a Ptk. 361. §-ára alapított új jogcímük a szövetkezeti törvény szerint a szövetkezet tartozásaiért nem felelős tagokkal szemben ezen követelések megfizetésére.

A felperesek fellebbezésében írtak tehát nem voltak alkalmasak az elsőfokú bíróság ítéletének sem a hatályon kívül helyezésére, sem annak megváltoztatására, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. tv. (Pp.) 253. §-ának (2) bekezdésének alkalmazásával - utalva a Pp. 254. § (3) bekezdésére is - lényegében annak helyes indokai alapján helybenhagyta.

A felperesek fellebbezése nem vezetett sikerre, ezért a másodfokú eljárással felmerült költségeiket maguk viselik, és a Pp. 78. §-a alapján meg kell fizetniük egyetemlegesen az alpereseknek a másodfokú eljárással felmerült, a bírósági eljárásban az ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5)-(6) bekezdései, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján bruttó 54 000 Ft-ban megállapított ügyvédi munkadíjban jelentkező perköltségét.

A felperesek illetékfeljegyzési jogban részesültek, ezért a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint a 15. § (1) és (3) bekezdései szerint kötelezte őket az ítéletábra az Állam által előlegezett fellebbezési eljárási illetéknek felhívásra, az abban foglaltak szerint történő megfizetésére.

Debrecen, 2009. március hó 24. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk előadó bíró, Szilágyiné Dr. Karsai Andrea sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó